

Koll på läkemedel rosades i Almedalen

Stoppa användningen av olämpliga läkemedel var temat för Koll på läkemedels seminarium i Almedalen den 5 juli 2011. Ledande företrädare för äldre frågor från regering, riksdag, socialstyrelse, SKL och läkemedelsindustri var överens; vårdgivaren har ett tydligt ansvar och läkarna måste göra ett bättre jobb för att minska användningen. Koll på läkemedel är ett fantastiskt angeläget initiativ och Okloka listan är ett bra hjälpmedel för att uppmärksamma problemen med olämpliga läkemedel.

Professor em i klinisk farmakologi och läkemedelsepidemiologi, Arne Melander inledde med att berätta om de stora utmaningar som vi står inför när det gäller läkemedelsbehandling av äldre med flera olika sjukdomar. Många äldre har fler än tio läkemedel, läkemedel som var för sig kan vara motiverade och göra nytta, men som inte alltid är anpassade till den äldre patienten och som tillsammans till och med kan vara skadliga. Arne ifrågasatte förebyggande behandling hos äldre och markerade att det är angeläget att undvika olämpliga läkemedel för att minska risken för biverkningar och förbättra äldres hälsa.

SPFs läkemedelssakkunnige Lars G Nilsson berättade om hur vanligt det är att äldre får recept på läkemedel som är olämpliga för äldre. I genomsnitt 31,6 % av de mediciner som män och kvinnor över 80 år hämtade ut på apotek under 2010 är sådana som Socialstyrelsen anser bör undvikas hos äldre. Användningen av olämpliga läkemedel varierar stort mellan kommunerna i landet och tyder på stora skillnader i vårdkvalitet. Rimligen bör användningen vara så låg som möjligt, enligt Lars.

PROs ombudsman Sten Boström presenterade Okloka listan, ett verktyg som utvecklats av Koll på läkemedel för att minska användningen av olämpliga läkemedel. I den Okloka listan finns viktiga frågor som du som äldre uppmanas att ställa till din läkare när nya mediciner skrivs ut, eller gamla recept förnyas. Där finns också en länk till en blankett som kan användas för att anmäla felmedicinering till Socialstyrelsen.

Karin Söderberg från Apoteket Farmaci presenterade en ny undersökning om äldres läkemedelsbehandling. Undersökningen som genomfördes på 71 apotek runt om i landet under en vecka i maj månad bekräftade att det är vanligt att äldre får olämpliga läkemedel. Lugnande mediciner och sömnmedel, smärtstillande och urologiska mediciner var vanligast förekommande. Mer än varannan patient hämtade inte ut sin medicin själv utan använde ombud, vilket innebär en särskild utmaning om man ska lyckas att minska användningen av olämpliga läkemedel.

I den efterföljande paneldiskussionen välkomnade Socialstyrelsens generaldirektör, Lars Erik Holm den Okloka listan. Vårdgivaren har ett tydligt ansvar för behandlingen enligt den nya patientsäkerhetslagen, men det krävs kompetensutveckling för att detta ska fungera, vilket är en viktig uppgift för vårdgivaren. Lars Erik vill kvalitetssäkra informationen vid vårdövergångar genom ex. läkemedelsberättelser. Han vill också se över Apodos-användningen; Idag kan läkaren bara genom ett klick förnya recepten för ytterligare ett år, vilket förmodligen bidrar till problemen med olämpliga läkemedel.

Regeringens äldresamordnare Eva Nilsson Bågenholm är glad över att pensionärsorganisationerna driver frågan och anser att Koll på läkemedel är ett jättebra initiativ. Eva anser att den förskrivande läkaren måste ta ett större ansvar och göra ett bättre jobb för att undvika olämpliga läkemedel. Hon tycker också att apotekaren har en given plats i vårdteamet. Felmedicinering innebär ett ökat lidande och stora kostnader för samhället. Eva vill utveckla de öppna jämförelserna och hitta kvalitetsindikatorer som bidrar till en bra vård och omsorg av äldre.

Margareta B Kjellin från riksdagens socialutskott (m) var också mycket positiv till Koll på läkemedels initiativ. Hon tycker att den Okloka listan är en väldigt bra bas för arbetet och är angelägen om att det pensionärsdrivna projektet fortsätter, i synnerhet eftersom det finns fler Gulli ute i landet. Läkemedelsgenomgångar är ett sätt att komma till rätta med problemen, men de behöver kompletteras med andra livsstilsåtgärder för att minska läkemedelsanvändningen.

Maj Rom från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), som undersökt äldres läkemedelsbehandling i många landsting och kommuner, delade den analys som Koll på läkemedel gjort. Hon anser att det finns mycket stora brister och att vården och äldreomsorgen måste ändra beteende om man ska komma åt problemen. Hon efterlyser en bättre dialog mellan allmänläkare och specialister, vilket är en förutsättning för att de ska ta på sig helhetsansvaret för behandlingen. Hon vill också se en internetbaserad utbildning om läkemedelsbehandling hos äldre och att personalen inom vård och omsorg certifieras.

Ann Chriztine Ericsson som representerade läkemedelsindustrin anser att Koll på läkemedel är ett fantastiskt bra initiativ. Hon vill se ett förskrivarstöd som tydligt indikerar okloka läkemedel, för att undvika att äldre får olämpliga läkemedel, minska onödigt lidande och kostnader. Industrin vill med ytterligare kunskap, men anser att deras möjligheter att göra det idag är för begränsade.

Catharina Bråkenhielm från socialutskottet (s) anser att den Okloka listan måste spridas bland de äldre och att professionen behöver ta ett mycket större ansvar för helheten. Det handlar inte bara om läkemedel utan man måste se till den äldres hela livssituation.